

František Kalenda

Šarlatové zmije

Detektivní příběh z doby Karla IV.

TŘETÍ DÍL TRILOGIE

VYŠEHRAĐ

Šarlatové zmije

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.ivysehrad.cz
www.albatrosmedia.cz

František Kalenda
Šarlatové zmije – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

HISTORICKÁ DETEKTIVKA

František Kalenda

Šarlatové zmije

Detektivní příběh
z doby Karla IV.

TŘETÍ DÍL TRILOGIE

VYŠEHRAĐ

*Věnováno těm vzácným lidem,
kteří ještě nevyměnili
papírové knihy za mobilní telefony*

*„Jejich réva je z révy sodomské,
původem z vinic Gomory.
Jejich hrozny jsou jedovaté,
jejich plody plné hořkosti.
Jejich víno je dračí utrejch,
jed zmijí, ten nejprudší.“*

Deuteronomium 32,32–33
(Bible21)

OBSAH

I. Milost – – –	9
II. Podřízenost – – –	33
III. Úzkost – – –	79
IV. Pohostinnost – – –	109
V. Krutost – – –	130
VI. Spravedlnost – – –	146
EPILOG: Muž minulosti – – –	177
 Slovo závěrem – – –	 189

I

Milost

SIEGFRIED

Neboť přišel veliký den jeho hněvu...

Jen kdybych tušil, za co se na mě Bůh hněvá, přemýšlel, když klopýtal k místu, kde se měl jeho život naplnit. Věděl s určitostí, že nedojde daleko. Že se stejně jako před pár okamžiky zhroutl a do břicha i do ledvin ho zase začnou kopat okované boty strážných. Že mu uši zalehnou řevem dozorce. Nehodlal nanovo pocítit vervu jejich škorní, a tak se zbytky vůle pokoušel udržet na nohou, byť bylo jisté, že ho tělo dřív nebo později zradí. Bosá chodidla už ve zmrzlé trávě sotva cítil, k zemi ho stahovala železa na kotnících, do zápěstí se mu zařezávaly hrubé provazy a v obličejí ho trýznil mrazivý lednový vítr tak, že před ním musel zavírat oči.

Koho by napadlo, že budu ještě s láskou vzpomínat na temnou kobku, prolétlo hlavou Siegfriedovi z Wölfelsdorfu, donekdávna lékaři královny Anny Falcké a nyní prachsprostému vězni jejího urozeného chotě, jemuž radši ani nemínil přijít na jméno.

„Hni sebou, ty zmije jedovatá!“

Do zad ho udeřilo ratiště kopí. Zakolísal, ale rovnováhu udržel. Prošedivělý muž před ním tolik štěstí neměl. Medikus spatřil, jak se starci podlamují kolena a jak se kácí do trávy. Zastavil se, aby mu podal ruku dřív, než je dozorce ztrestá.

„Drž se, Eberharde...“ povzbudil ho tiše, přestože sám neměl sil nazbyt. „Už jenom kousek,“ zalhal.

Netušil, že má pravdu. Hustý les o něco prořídl a odhalil bublající potok. Dvacet kroků od něj se na vymýceném paloučku vyjímalá dřevěná ohrada obklopená skupinkou lidí. Leckteré tváře mu byly povědomé, jmenovitě však znal pouze Buška z Velhartic a pochopitelně i jeho pána, jenž se vedle něj choulil ve vyřezávaném křesle v plášti podšitým hranostajem. Jak se blížili k ohradě, král český a římský na něj upřel krhavé oči. Pak se panovníkovy rty zachvěly a roztáhly do krutého úsměšku. Přitáhl si komořího k sobě a cosi mu pošeptal.

Siegfried odvrátil zrak. Snažil se nevěnovat pozornost zamračeným velmožům shromážděným kolem vladaře a neslyšet vzrušený šepot za svými zády. Ale copak to šlo? K jedinému uchu, s nímž vyvázl z řežby na červenickém hradě, doléhaly dohady dvojice hvězdoporců, kteří králi podobně jako on donedávna sloužili a nyní se mu měli zodpovídat.

„Z mých výpočtů jasně vychází, že nás Jeho Veličenstvo nechá osvobodit,“ zapřisahal se jeden, než ho dozorce umlčel.

„Nesmysl! Postavení Slunce v rohovém domě napovídá, že nás poprava nemine,“ ohradil se druhý. A skoro neslyšně dodal: „Ty půjdeš na onen svět jako první, Abarisi.“

Lékař je v duchu poslal k čertu oba. Spolu se všemi, kdo zavinili, že strávil první dny a noci Léta Páně tisícího třístého padesátého druhého v hradním žaláři a co nevidět bude o hlavu kratší. Na rozdíl od kolegy Eberharda i toho bláhového astrologa se s tím smířil už ve chvíli, kdy mu mistr popravčí drtil palečnicí prsty na levačce, a tak druhou záhy nato podepsal doznání ke všem myslitelným i nemyslitelným zločinům.

Smrt se pro něj stane vysvobozením. Nabídne mu únosnější vyhlídky než neutuchající bolest, a proto jen snažně doufal, že si ho vezme rychle. Ačkoli i o téhle útěše pochyboval.

Strážní je nahnali do ohrady jako dobytčí stádo. S úlevou se svalil do udusané trávy, třebaže i zdejší zem byla chladná jako damascénská ocel. Zavřel oči a soustředil se na vzdálené zurčení potůčku na dohled ode zdí Břevnovského kláštera, v němž měl prý kdysi svažít rty sám svatý Vojtěch. Napadlo ho, že on v tomto údajně léčivém prameni dost možná brzy svaží celou

hlavu, až mu ji kat oddělí od těla. Pokud tedy nebude vystavena na některé z městských bran. Za nic na světě nechtěl, aby hníla Pražanům na očích jako pádné varování, že s pošetilostí mocných není radno si zahrávat.

„Zlořečení felčarové!“ Z myšlenek ho vytrhl hlas naplněný strojeným rozhořčením. Odsouzenec otevřel oči a shledal, že patří sušinkovi v kněžské sutaně, který v ruce drží rozvinutý pergamen.

„Já ale nejsem felčar,“ postěžoval si jediný optimista mezi vězni. „Jsem hvězdář.“

„Ticho buď, tak řečený...“ Sluha Boží, hubený jako tyčka turnajového dřevce, ho sice umlčel, ale vzápětí se zarazil a zapátral v listině.

„... Abaris ze Sieny,“ připomněl vzpurník.

„Kušuj, Abarisi ze Sieny!“ vykřikl kněz vítězoslavně, jako kdyby darebáka na seznamu našel bez jeho přispění. „Z moci nejurozenějšího, nejjasnějšího, nejslovutnějšího Karla, prvního toho jména na trůně českém a čtvrtého na trůně římském, potomka slavných Trójanů, přemožitele –“

„Zkrať to,“ zavrčel z křesla vladař. Siegfriedovi neušlo, jak sebou šije. Hm, chybí ti moje medicína, pomyslel si škodolibě. A až mi dáš srazit hlavu, piš si, že už tě té bolesti nikdo nezbaví.

„Z moci Jeho Veličenstva jsi odsouzen k smrti!“

„No... neříkal jsem to?“ špitl druhý hvězdopřevodce a medikus si to zlomyslně užíval pouze do chvíle, než přijde na řadu sám.

„Šimone z Krakova, jsi odsouzen k smrti. Eberharde di Castro, z rozhodnutí Jeho Veličenstva tě čeká...“ Předčítající se významně odmlčel. „... smrrrt!“

Konečně se obrátil i k dvornímu lékaři královny choti. „Ta se stane i tvým osudem, Siegfriede z Wölfelsdorfu.“

U Eberharda sis dal záležet víc, rýpl si medikus v duchu. A přitom bez jeho přímluvy by se ten kořenář v královských službách nikdy neocítl.

„Ať magistr Jehan přivede Václava,“ nařídil pohublý kněz už beze stopy obřadnosti pážeti po svém boku. Hoch s úklonou vyběhl k lesu.

„Václav, to je vznešené jméno pro popravčího,“ zamumlal si pod vousy Eberhard.

Jeho kolegovi blesklo hlavou totéž. Uvažoval o tom, jak asi král zlomený na těle i na duši nechal v touze po pomstě pročesat celou zemi křížem krážem, jen aby vypátral příhodného kata. Ten teď ztrestá domnělé vrahy jeho syna a následníka trůnu Václava, kterého vladař pokřtil jménem, jež v útlém mládí sám nosil. Jenže skutečnost byla podstatně strašlivější. Horlivé páže se vzápětí objevilo v doprovodu družiny dospělých, kteří na vodítku táhli lva se svázanou tlamou. Učenec si byl přinejmenším jistý, že to musí být lev – ačkoli tu šelmu v životě neviděl a doufal, že jí ani nikdy čelit nebude.

„Opatrně s ním!“ okřikoval je hromotluk v královských barvách na konci zástupu. „Ať mu neublížíte.“

„Ro-rozsudek vy-vy-vykoná levmistr Jehan prostřednictvím vznešeného lva Va-v-václava, s-s-služebníka Království českého,“ koktal kněz, jemuž se ze strachu před žlutohnědou bestií roztrásl lejstro.

Vyděšeně se tvářili i velmoži kolem panovníka. Eberhard padl na kolena, upovídaný hvězdář se začal divoce křížovat a mumlat modlitby ve své mateřštině, kupodivu ani náznakem nepřipomínající hysterickou řeč Vlachů, jak by snad jeho sien-ské přízvisko napovídalo. Siegfried by se vsadil, že pochází spíš z nějaké hanácké dědiny. Jeho zamklý společník útrpně upíral oči na nebesa, ale dalo se jen stěží poznat, jestli se snaží odhadnout postavení planet, anebo doufá v zásah Všemohoucího.

Mohlo to být i horší, usoudil lékař smířeně. Drahnou část pobytu v kobce strávil úvahami nad tím, jak asi bolí čtvrcení zaživa či vaření v kotli naplněném horkým vínem, i kdyby za tím účelem použili jeho milované rýnské. Roztrhání lítou šelmou mu připadalo jako vcelku milosrdné urychlení monstrprocesu.

Kněz s očima nadále vyjevenýma popošel ke čtveřici odsou-zenců, aby vyslechl jejich zpověď. Eberhard i Abaris prosili o odpuštění Boha i Jeho Veličenstvo a zapřísahali se, že ač po-depsali doznání v plném rozsahu, ničeho zlého se nedopustili. To Siegfried neměl v úmyslu prosit. Doznal hříchy, na které si

v pohnutém životě dokázal vzpomenout, a poslal hubeňoura pryč.

„Konej tedy svou povinnost, Jehane,“ zvolal sušinka z bezpečné vzdálenosti po boku zbrojnošů.

Hromotluk vrhl poslední, dílem nejistý a dílem ustrašený pohled k Jeho navztekanému Veličenstvu. Král přikývl. A tak levmistr vzácnému chovanci, jehož měl lucemburský rod ve znaku, opatrně uvolnil náhubek a vypustil ho do ohrady. Eberhard propukl v nepřičetný pláč. Medikus se bezděky roztrásl a marně kolem sebe hledal volnou plaňku, kterou by se dalo bránit. Ve spáncích ucítil bodání. Měl dojem, jako by se mu rázem zostřily všechny smysly a on vnímal sebemenší hnutí, každý nádech i výdech odsouzenců, každičký úder jejich srdce. I jemu se roztlouklo jako o život.

Zvíře si dávalo načas. Siegfriedovi připadalo, že si je línýma kočičíma očima prohlíží pěkně jednoho po druhém, jako kdyby si vybíralo z jídelníčku slavnostní tabule. Olízlo se.

„Levmistře, vykonej rozsudek!“ vyštěkl panovník zjevně netrpělivě. Přesto v jeho hlase nebyl ani náznak váhavosti.

Hromotluk se nadechl k odpovědi. A v tutéž dobu se bestie pohnula tak mrštně, že to lékař sotva zaznamenal. V jeden okamžik ještě ostražitě přešlapovala u vrátek ohrady – a o vteřinku později vahou svalnatého těla srazila Abarise k zemi. Hvězdář ze sebe stihl vydat jediný skřek, než se mu zakousla do hrdla. Krev z něj vystříkla jako z pařížské kašny Maubuée.

Siegfried se otupěle odpotácel od hrůzné scény co nejdál a útroby se mu sevřely. Odsouzenec se na věčnost odebral vmžiku a nijak se netrápil, avšak o to děsivěji zapůsobil jeho konec na přihlížející. Výjev korunovaly astrologovy oči obrácené v sloup.

„Barbarství,“ zašeptal Bušek.

Jeden z urostlých strážných v těsné blízkosti pána z Velhar-tic musel být nicméně jiného názoru, jelikož se rozčileně přel se svými kumpány – učenec by přísahal, že uzavírají sázky, na koho ze zbylé trojice se šelma vrhne příště. Jenže lev se k dalšímu drásání hrdla neměl. Usadil se u kořisti, vrčel, jako by ji

před shromážděním hlídal, a cenil zuby na každého, kdo by se na něj odvážil pohlédnout.

Odsouzcenci se choulili v koutech ohrady: Eberhard si hoolýmá rukama chránil hlavu v očekávání brzké smrti, zamlklý Šimon místo na nebesa zíral do udusané trávy a mumlal něco, co mohly být stejně dobře modlitby jako zaklínadla.

Zvíře pro jistotu znovu zavrčelo a zabořilo zkrvavenou tlamu nehybnému hvězdopravci do břicha. Víc už ani medikus na lecos zvyklý nesnesl – a nebyl sám. I z řad králova doprovodu se ozvaly pobouřené výkřiky. Hubený kněz se neudržel a vydávil snídani. Siegfriedovi letělo hlavou, jak můžou zbrojnoši bez lítosti přihlížet několikahodinovému čtvrcení, a najednou se jim protíví, když bližního před jejich zraky trhá cizokrajná příšera. Že by nezvyk? Vždyť staří Římané neměli z podobných praktik žádné větší ujímání, dokonce za tuhle pochybnou zábavu obětovali nejen denár – a podobně si i mnozí Pražané rádi platili za nejlepší výhled na šibenici.

Z nemístných myšlenek ho vytrhla další skupinka příchozích. Ve změti krunyřů a kopí nešlo přehlédnout tmavozelený šat arcibiskupa Arnošta z Pardubic i hnědý hábit klarisek, jaký nosila abatyše Eleanor. Připadalo mu, že její stále tak pohledná tvář hoří rozčilením. Odstrčila Buška z Velhartic, aby poklekla přímo před vladařovým křeslem. Šeptala tak tiše přímo do králových uší, že z jejich proseb nezachytil jediné slůvko. Zato panovníkova odpověď byla navýsost zřetelná a poprvé toho dne zněla vězni jako rajská hudba.

„Odvedte je. Poprava se odkládá.“

Siegfried se divoce rozchechtal a jeho smích neutuchl ani ve chvíli, kdy se ho chopily ruce strážných. Zbrojnoši na něj nechápavě hleděli, ale on se smál, až ho bolelo div ne v konečcích zmučených prstů. Ještě je naživu.

Byl přesvědčený, že ho pochopové znovu odvádějí do promrzlé cely a nejspíš od ní zahodí klíč, aby se na něj pro příštích tisíc let zapomnělo. Chyba lávky. Zatímco zbývající odsouzenci zamířili zpět do podzemí, odkud je za úsvitu naženou zase do jámy lvové, Siegfrieda dvojice biřiců odvěkla z nádvoří do potměšlé komnaty v koutech hradu, kam se jakživ nedostal. Než se stačil rozkoukat, mozolnaté pracky nějakého neurvalce ho stlačily dolů. Zhroutil se na vratkou stoličku a jen zázrakem se nezhroutil i s ní.

„Překvapuje mě, že máš ještě nějaké přímluvce.“

Zamžoural do tmy ředěné světlem osamělé voskovice a utvrdil se, že ten hlas nemůže patřit nikomu jinému. Čtyřiačtyřicetkrát tě proklínám, bastarde, ať shniješ v pekle! pomyslel si a vzdorně zvedl hlavu. Uvědomoval si, jak směšně asi vypadá ve srovnání s tím, kdo se před ním tyčí. Celé dny se válel ve špíně a krysy na něj pořádaly nájezdy – a náhle se tu na něj zubí vznešený protějšek se špičatými střevíci, v zeleném plášti z nejjemnějšího hedvábí se zlatým krumplváním, s černým biretem posazeným na kulaté hlavě. V ruce sice nedrží berlu, zato se pyšní pastýřským prstenem coby odznakem moci. A to nejvyšší moci v Království českém, pravděpodobně i v celé Říši.

„Arnošt z Pardubic, syn Arnošta z Hostýně, první arcibiskup pražský,“ procedil vězeň mezi zuby. „Čeho si Jeho Milost žádá? Ráčí se přesvědčit, jak se mi vede poté, co jsem byl odsouzen k roztrhání krvelačným lvem?“

„Odpusťme si zbytečné úvody,“ odbyl ho tloušťík. Vynechal dokonce i titul mistra, jímž ho v minulosti – mnohdy s opovržením – oslovoval. „Zavraždil jsi královici Václava?“

Lékař nevěřicně zavrtěl hlavou. „Nikoho jsem nezavraždil. A ty to moc dobře víš.“

„Jestli něco vím, tak především to, že máš na svědomí smrt obstojné řádky lidí. Včetně mých blízkých spolupracovníků.“ Prelát ho probodl pichlavýma očima, jaké jsou vlastní všem mužům s dvojitou bradou. „Navíc jsi podepsal doznání. ‚Já, níže podepsaný Siegfried z Wölfelsdorfu, syn Volkera z Wölfelsdorfu, doznávám vinu na úkladné smrti Jeho Veličenstva Václava, následníka trůnu...‘ Mám číst dál?“

„Mučili mě!“ vyhrkl vězeň a nastavil mu levici poznamenanou palečnicí. „Trýznili mě a vyslýchali, jako kdybych ani nebyl urozeného rodu. Přitom jsem věrně sloužil koruně až do roztrhání těla.“ Dokonce i tobě, než se ukázalo, že tvoje pravá ruka je sprostý vrah, dodal v duchu.

V arcibiskupově tváři se nehnul jediný sval. „Kralevic je po smrti. A náš panovník bez sebe vzteky. Protože ses o něj tak dlouho staral, bezpochyby bereš ohledy na jeho zdravotní stav po oné... *nešťastné nehodě*.“

Narážíš na pokus o královraždu, který jsem odhalil a jehož strůjce jsem později vlastnoručně potrestal? opravil ho neslyšně vězeň. Byl jsem to já, ne ty, všemocný Arnošte z Pardubic!

„Jeho Veličenstvo nedokáže myslet na nic jiného než na pomstu. Ba ani na zajištění dalšího mužského potomka, kterého by mu choť povila.“

„A Její Veličenstvo je v pořádku?“ vyhrkl lékař. Právě Anně Falcké sloužil po odchodu z prelátových služeb a byl jí zavázán podstatně upřímnější věrností. Děsil se pomyšlení, nakolik smrt synka křehkou mladou ženu zasáhla.

„Je o ni dobře postaráno,“ prohodil arcibiskup, ačkoli bylo zřejmé, že mu na ní záleží jen proto, aby Říši dodala dalšího dědice. „Král zastává názor, že jeho potomka někdo zavraždil.“ A pochybovačně dodal: „Prý mu to ve snu zjevil sám svatý Václav.“

Jakpak by ne, ušklíbl se v hloubi duše Siegfried. Když se uváží, kolik úlevných kapek si mou zásluhou poslední dobou přimíchal do vína, není divu, že ho pronásledují hrůzné sny. Od lichnického pokusu o vraždu, při němž Karel utrpěl vážné poranění páteře, se ho podle svých nejlepších schopností pokoušel léčit. Pacient si ale jako mnoho jiných příliš zvykl bolesti unikat s přispěním tisících prostředků.

„Soustřeď se na to, co ti Jeho Milost říká!“ vyhrkl pochop a zatahal vězně za spleené vlasy, až mu vhrkly do očí slzy.

„Proto jsi tady,“ pokračoval arcibiskup nevzrušeně. „A proto taky včera natahovali tvého kolegu Eberharda na skřipec. Král

rozkázal zatknout a mučit všechny felčary i hvězdáře, kteří o králevice pečovali. Tys ho léčil jako poslední.“

„Na výslovnou žádost královny!“ Siegfried se v duchu proklel za to, že jí vyhověl – že nikdy nedokázal odolat naléhavosti, jež se zrcadlila v jejích plachých očích. „Ani nemám rád děti! Ni-jak jsem se o ten úkol neprosil! Navíc uvaž, jak dlouho jsem se o krále staral a že jsem ho mohl kdykoli otrávit. A místo toho jsem dělal vše, co bylo v mých silách, aby se vzpamatoval a –“

Arnošt zvedl ruku a přerušil předvolaného v půlce věty. „Sám víš, že na hlase rozumu zase tolik nesejde,“ opáčil lho-steině. „Jeho Veličenstvo prahne po krvi toho, kdo je za smrt jeho syna zodpovědný, ať už to bylo rukou vraha, nebo vinou nějakého neumětela.“

Medikus se užuž hodlal ohradit, že v jeho případě rozhodně nelze uvažovat ani o jednom. Nepodal malému Václavovi nic, co by tak křehkou bytost ohrozilo, a už vůbec se nepodílel na protistátním spiknutí. Stačil však jen otevřít ústa – a dostal od pohánka takový políček, že měl zase ústa plná krve.

„Teď mě dobře poslouchej. Protože mluvit tady budu já,“ ustanovil arcibiskup a probodl soka pohledem. „Nebudu zakrývat, že by pro mě bylo nejjednodušší Jeho Veličenstvu dovolit, aby udělalo přesně to, po čem touží, a nechalo šelmu ortel dokončit. Anebo by tě mohli spolu s ostatními odsouzenci rozčtvrtit na Koňském trhu, což u lidu nevyvolá takové pobouření. Panovníkově touze po krvi by se tím učinilo zadost a já bych se mohl v klidu věnovat důležitějším záležitostem, například tomu, aby tahle země měla zase následníka trůnu. Rozumíme si?“

Vězeň vyplivl krev na podlahu a zvolna přikývl.

„Tebe – nebo spíš to, co by z tebe zbylo – by král viděl ve lví tlamě ze všech nejradši. Mysli na to, že ses jako poslední dotkl jeho synáčka, a krom toho se mu vůbec nezamlouvají tvoje léčebné metody. Považuje je za ponižující.“

Bez mých ponižujících metod by se ten korunovaný mrzák sotva plazil! zařval lékař v duchu. Neměl ponětí, jestli v tu chvíli cítí bolest, zoufalství, nebo nezvladatelný vztek.

„Přesto se na tebe usmálo štěstí, Siegfriede z Wölfelsdorfu.“ Arnoštovy rty se roztáhly do mdlého pousmání. „Abatyše Eleanor mě dlouze přesvědčovala o tvé nevině a já připouštím, že bys měl dostat příležitost své jméno očistit.“

Takže na mě přece nezapomněla! uvědomil si medikus. Eleanor, jeho Eleanor! Jediná žena, kterou kdy doopravdy miloval a která nakonec dala přednost hábitu jeptišky.

„Očistit... Jak?“ hlesl po chvílce.

„Kdysi jsi v mém sboru býval poměrně schopným pomocníkem. A v královнинých službách se ti podařilo vypátrat, kdo se pokusil Jeho Veličenstvo zavraždit v lesích. Nezapomínám na to, žes mu zachránil život, i když současně neztrácím ze zřetele, kolikrát jsi zkřížil cestu mně. Takže poslyš mou nabídku. Vyhovíš přání Jeho Veličenstva a zjistíš, kdo sprovodil ze světa jeho jediného dědice. Shromáždíš potřebné důkazy a předáš pachatele do rukou spravedlnosti.“ Prelát se na okamžik odmlčel. „A ze všeho nejdřív vladaři namícháš jeho úlevný lektvar.“

„A co když pachatele nevypátrám? Co když se ukáže, že králevic zemřel přirozenou smrtí?“

Arnošt z Pardubic sepal masité prsty a naklonil se tak bližoučko, až lékař cítil jeho dech i pot. „Ani jedno z toho bych ti nedoporučoval, *mistře*. Jinak mu budu nucen dodat viníka sám.“

Jedinou noc. Přesně tolik času dostal na to, aby návrh zvážil. Popravdě řečeno si beztak nebyl jistý, jak lhůtu na rozmyšlenou změřit – ve věčné temnotě kobky se čas spánku dal jen těžko rozeznat ode dne, tudíž se mohl pouze dohadovat, jak dlouho už ho tu vězní. Původně nepochyboval o tom, že v té špíně strávil skoro celý leden, zato teď od stráží mimoděk vyrozuměl, že ještě nezačaly ani slavnosti Tří králů, které se na Pražském hradě obvykle táhnou osm dní.

Pak ho napadlo, že na té zvěsti musí něco být. Kdyby strávil ve strašlivém vlhku téhle morny celé týdny, horko těžko by

byl ještě naživu. A tak se vděčně zabalil do huňaté přikrývky, kterou na závěr výsledku obdržel spolu se džbánem kalné vody, snad na znamení dobré vůle Arnošta z Pardubic. Odporně chutnající tekutinu do sebe obrátil vzápětí, pročez mu zbyla pouze přikrývka a jiskřička naděje, že snad brzy spatří denní světlo.

Návrat do mých služeb, anebo čtvrcení na rynku. Vybavil si arcibiskupovu nabídku, zatímco mu před očima defilovaly vzpomínky na dlouhá léta, kdy plnil každé přání toho prospěcháře. Byl hrdý jen na málo z toho, co v jeho zájmu vykonal. Kolik životů zmařil, ze všeho nejvíc ten vlastní. Z cesty za tenounkou hranici, jež se rozkládá mezi vědomím a otupělým spánkem, ho vytrhlo dupání bot a teskné vrzání mříže. Jeho mříže. Bezmyšlenkovitě se schoulil do klubíčka v očekávání, že ho stráže opět přicházejí zkopat, a pak mu došlo, že se arcibiskup dožaduje odpovědi.

Že by se už rozednívalo? Probděl celou noc a jediné slůvko teď určí jeho další kroky? Uvažoval, jestli má kat nabroušené nože a přichystanou oprátku pro případ, že by se mocnému nepříteli odvážil odporovat.

„Hej, felčare, mám pro tebe parťáka!“ zahalekal biřic. Podle hlasu ten, co k němu byl nejkrutější – nejen v lékařově případě, protože z vedlejších cel se okamžitě ozval úpěnlivý nářek.

Jeden krok. Druhý. A pak rána, jak se na zem k Siegfriedovým nohám zhroutilo čísi tělo. Lékař se nejprve odtáhl, jenže stavovská přísaha mu nedala: naklonil se, aby se ujistil, že novopečený spoluvězeň je naživu.

Dýchá. Prozatím.

„Kdo je to?“ zavolal na strážného, ale ten se dávno vzdálil a mříž do cely byla zase pečlivě uzamčená. Šťouchl do nehybného těla. „Co jsi zač?“

Byla to odpověď, nebo jen o něco hlasitější povzdech? Kdoví. Znovu se naklonil k místu, odkud prve cítil přerývaný dech. A v něm pronikavý závan kořalky. Prsty na zdravé pravačce nahnatal krkavici. Srdce spoluvězně bilo nepravidelně. Přesto bilo.

Zkusil to znovu. „Proč tě přinesli zrovna sem? Jsi to ty, Eberharde?“

Tělo sebou ve tmě zaškubalo a pak se ozval chraplavý smích. „Eber... Eberhard,“ rozpoznal v tom zalykání, ačkoli hlas v žád-ném případě nepatřil jeho úctyhodnému kolegovi. „To teda... určitě.“

„Angličan.“

Bylo k neuvěření, že ten uzlíček neštěstí může být Gabriel z Yorku, někdejší arcibiskupův zabiják a později lékařův spo-lečník a tělesný strážce, i když často nebezpečnější než ti, před nimiž ho měl chránit. Tohle přece nemůže být ten Gabriel, jenž se bez rozmyšlení vrhal do každé šarvátky a který se prý řehtal, když mu na Lichnici předváděli mučící nástroje.

„Ty vypadáš,“ poznamenal k němu. Vzápětí se opravil: „Vlast-ně úplně nevím, jak vypadáš, ale dovedu si živě představit, jak tě zřídili. Co tu děláš?“

Angličana – nebo spíš člověka, jenž o sobě tvrdil, že pochází ze severu Anglie – neviděl od chvíle zatčení v krčmě, kde spolu zapíjeli svátek Mládátek, které dal povraždit Herodes. V sevření halapartníků tehdy Siegfried věřil, že nejhorší potupa budou nářky a kletby zuboženého panovníka. A teď vězel tady: mučený a lítou šelmou málem roztrhaný, v téhle kobce se svým přítelem, který se sotva pohne.

„Opravdu rád bych tě prohlédl a ošetřil,“ sdělil zraněnému kumpánovi, „jenže mi sebrali lékařskou brašnu. A osvětlení tu upřímně řečeno taky není jako v trůnním sále.“

Poslepu nahmatl rukama vypitý džbán a přiložil ho Gab-rielovi ke rtům. Zadoufal, že na dně zbylo aspoň pár kapek.

„Nic víc pro tebe zatím udělat nedokážu,“ zamumlal a přetáhl přes spoluvězně deku. Sám pak s drkotáním ulehl na podlahu posypanou plesnivou slámou, aby si zkusil na chvíli zdřímnout. Jenže by nesmělo zaznít to slovo.

„Doktůrku?“

Tak ho silák přece vždycky oslovoval, většinou pichlavě.

„Co je?“ zasípal.

„Končím s chlastem.“

Za jiných okolností by Siegfrieda zajímalo, jak to jeho ochrán-ce myslí. Že by se pustil v opilosti do potyčky s královskými

zbrojnoši? Cedil snad urážky na adresu vypočítavého preláta? Nebo sem vpadl a pokoušel se ho osvobodit z téhle prokleté cely? Teď však po vysvětlování netoužil. Toužil pouze po tom, aby se jeho příliš vědomá mysl co nevidět rozplynula v beztvaré nicotě a odlpula pryč z nesnesitelně mrazivé skutečnosti. Aby odtud jeho duše zmizela a znovu se zrodila třeba v těle červa, jak to hříšníkům předpovídali albigenští heretici.

Konečně se mu podařilo usnout. A snít o rychlé, bezbolestné smrti.

Když Siegfrieda pochopové ráno znovu přivlekli před arcibiskupa, všechno mu odkýval. Za vysvobození ze žaláře by zaprodal třeba vlastní matku, kdyby ještě žila – nebo ještě ochotněji tu nevlastní a navrch i oba její nanicovaté syny. Tupce, kvůli kterým před lety opustil rodný Wölfelsdorf.

„Pokud se pokusíš utéct, zemřeš,“ vypočítával Arnošt z Pardubic jako vždy bez sebemenší známky citů.

Lékař přisvědčil.

„Pokud se mě pokusíš zradit, zemřeš.“

Zajisté, milostivý otče, jak si přeješ, odvětil Siegfried v duchu.

„Pokud nesplníš svůj úkol a nevypátráš viníka –“

„Zemřu?“

„– zemřeš,“ dopověděl prelát. „Nedělej si iluze, mistře. Budeš pracovat pod přísným dozorem těch, kterým můžu důvěřovat, a tito moji věrní mi nahlásí každé tvé hnutí. Pátrání povedeš ty, ale bez jejich... potažmo *bez mého* svolení neuděláš vůbec nic. Dokonce si ani neulevíš v křoví.“

Učenec k němu překvapeně vzhlédl a v odulé tváři zachytil lehounký úšklebek. Užívá si to? zeptal se sám sebe a hned si taky odpověděl. No to dá rozum, že užívá. Pořád mi nedokáže zapomenout, že jsem krále umluvil, aby mě propustil z jeho služeb. A především jsem zodpovědný za pád jeho oblíbence Jindřicha ze Snědovic.

„Neudělám totiž stejnou chybu jako předloni, kdy ti bylo dopřáno příliš mnoho svobody,“ pokračoval Arnošt z Pardubic.

„Měj na paměti, že na prvním místě budeš můj otrok, na druhém místě otrok Boží. Nějaké otázky? Nejasnosti?“

„Co Gabriel z Yorku?“ připomněl Siegfried. Zatímco jeho vytáhli na světlo, Angličan leží dál v cele – v kdovíjak zbědovaném stavu.

„Ten?“ Arcibiskup se zatvářil, jako kdyby se mu jen při letmé zmínce o rebelovi dělalo špatně. „Nechám ho shnít v žaláři. Na můj vkus zamořuje svou přítomností pražské poměry nějak moc dlouho.“

„Bez jeho pomoci se ale neobejdu,“ zalhal lékař. „Vyniká určitými cennými schopnostmi, což ostatně musíš vědět neméně dobře, jinak by sis ho nenajal.“ Přesněji: cennými schopnostmi spočívajícími v nevídané zbrklosti a odvaze dalece přesahující bláhovou bezstarostnost, dodal neslyšně.

„Stárneš a začínáš být sentimentální, Siegfriede z Wölfelsdorfu,“ pokáral ho prelát. „To bych do tebe nikdy neřekl. Jsi už taková troska, že potřebuješ mít za zády někoho, kdo na rozdíl od tebe udrží meč?“

„Ještě víc od doby, co mi popravčí udělal s rukou tohle.“ Siegfried nastavil zkroucené prsty na důkaz křivdy. V dopoledním světle působily ještě pochmurněji.

V Arnoštových očích se zračilo pohrdání. „Jak je libo, mis-tře. Gabriel z Yorku tě snad může při vyšetřování doprovodit. A stejně tak i do samých pekel, pokud by ses opovážil udělat něco, co se nebude líbit Jogailovi.“

Nato krátce tleskl. Dřív než se vězeň stačil optat, co je zač ten Jogaila, odtáhli ho pohůnci pryč. Audience skončila.

Příležitost poznat přiděleného dozorce dostal ještě týž den – a nebylo to setkání, které by se dalo z mysli hravě vymazat. Arcibiskupovi biřicové odvedli lékaře přímo do prelátova paláce v malostranském Biskupském dvoře, kde ho zamkli v potměnlé komůrce pro nejsprostší služebnictvo. Přestože krcálek nabízel

leda slamník a rozviklaný stůl z olšového dřeva, připadal si tu po přestálých mukách jako v královské komnatě. Ba co víc, k mání tu bylo čisté oblečení, káď s vodou a poklad ze všech nejcennější: zabavená brašna s lékařskými nástroji.

Tentokrát se ani nezlobil, že v ní bylo všechno zpřeházené a že jeho mosaznému perskému astrolábu kdosi ulomil rameno nejspíš v domnění, že si ukořistí něco ze zlata. S láskou vložil na stůl všechny chirurgické nože i vrták na otevření lebky. Při vzpomínce na svou první trepanaci se neubráníl úsměvu: když se tenkrát po naříznutí kůže poprvé pracoval až k holé kosti, žaludek se mu obrátil naruby a operaci musel dokončit jejich flanderský mistr Lazaar, jemuž se pro změnu trásly ruce kocovinou z předešlého večera. Netřeba dodávat, že pacientka už se bolestmi hlavy trápit nemusela.

Před dvaceti lety by do mě nikdo neřekl, že budu mít vůbec odvalu na to, abych nemocné řezal a zase sešival, že se nebudu žoldněřům zdráhat zastavovat krev řinoucí se ze žil po sečných zraněních, že budu lidem otevírat vředy a vysávat hnis, pomyslel si hrdě. Přitom mu otec v dětství uštědřil nejeden výprask, když se odmítal účastnit lovů v kladských lesích nebo když se pak zpěchoval kuchat ulovenou vysokou. A ještě podlejší byli spolužáci z fakulty v Montpellieru, kteří ho v prvním semestru vystavovali krutým žertům, poněvadž věděli, jak moc se krve štítí.

Ze vzpomínek na studentská léta ho vytrhl zvuk klíče otáčejícího se v zarezlém zámku. Otočil se, aby stanul tváří v tvář nejpodivnějšímu stvoření, jaké i za dlouhá léta strávená kurýrováním druhých spatřil. Ten člověk – jestli tedy byl lidského rodu – se musel sklonit, aby prolezl dveřmi, a sotva se do nich vtěsna. Černočerné vlasy mu sahaly až na ramena. Kdesi pod nimi se v nepřírozeně malé tváři leskly ostré, sněhobílé zuby.

„Ty musíš být mistr Siegfried,“ pronesl příchozí hrdelním hlasem. Jeho čeština byla dokonalá, takže by mu ji záviděli i mnozí lékaři slezští krajané. A přece bylo z přízvuku zjevné, že nepochází ani z toho nejzapadlejšího koutu království.

Medikus přisvědčil a odtáhl se od rozložených nástrojů. Připadal si, jako by ho tu přerostlý cizinec nachytlal v noční košili.

„Hodně jsem toho o tobě slyšel. Je mi potěšením.“ Obr se protáhl do komůrky s hlavou stále pokrčenou, protože stavitelé s takovou výškou nepočítali. Podal mu mozolnatou ruku. „Jsem Jogaila, arcibiskupův... asistent.“

No výborně, prolétlo hlavou Siegfriedovi. V žoldu Arnošta z Pardubic se objevují stále úděsnější monstra. Kdo na něj bude dohlížet přistě? Psohlavec? Prasopes? Nebo si u nějakého rabína rovnou objedná golema?

„A cos o mně slyšel, pane Jogailo z ...?“

„Jsem prostě Jogaila, mistrě. U nás doma se na přízviska nedbalo,“ upřesnil obr a pousmál se. „Museli jsme v mokřinách řešit důležitější věci a na nóbl poklonkování nebylo kdy. Po-chopitelně se mi doneslo, že jsi světzaný člověk a znamenitý odborník. Sám se o lékařské umění trochu zajímám, přirozeně čistě jako amatér.“

Siegfried byl na rozpacích, zda má být potěšen tím, že se o jeho schopnostech doslechli i v krajinách bájných příšer. Nebo spíš pobouřen tím, kdo všechno si v dnešní době usmyslel, že je oprávněn věnovat se medicíně.

„Děkuju za poklonu. A smím se ptát, jak tvoje studium probíhá? Snad ne na pražské lékařské fakultě?“

„To ne. Na univerzitní studia mi v arcibiskupových službách nezbyvá čas. Naštěstí se mi do ruky dostalo pár spisů. Od Galéna, Avicenny, Aristotela...“

Lékaři ztuhl úsměv na rtech. Spíš by uvěřil, že slunce večer co večer ve zlatém voze sestupuje z oblohy na zem a obnovuje svou zář v lánech zrajícího obilí, než že tenhle medvěd umí číst, natož aby pročítal latinská a řecká pojednání.

„Jak ti můžu pomoci, Jogailo? Má snad Jeho Milost nějaké neodkladné přání?“

„Lektvar na uklidnění pro Jeho Veličenstvo,“ upřesnil příchozí. „Mám ti na jeho výrobu opatřit veškeré potřebné ingredience.“

Poučená mluva přiměla Siegfrieda k ušklibnutí. „Sepíšu ti seznam,“ přislíbil a v duchu dodal – teď se ukáže, jak dopodrobna po večerech louskáš Aristotela.

Ani ne za hodinu přinesl černovlasý obr k lékařovu zděšení přísady, které mu předtím latinsky naškrábal na kus pergamenu. A ještě děsivější bylo, že mu ten divous postával za zády celou dobu, kdy míchal pověstné thébské kapky – a současně si dělal na vlastní svitek poznámky.

„Moc užitečný receptis, mistře,“ bručel si spokojeně. „Co by se stalo, kdybychom dávku makové šťávy zdvojnásobili?“

„V kombinaci s vínem?“ odsekl Siegfried. „Pacient by mohl omdlít, případně přestat dýchat. Nebo rovnou vypustit duši.“

„Jak říkám – užitečné pití.“

A připsal si další řádku. Medikus se do té změti pokusil proniknout, jenže jazyk rozpoznat nedokázal. Přestože obr psal latinkou, byla to slova, která v životě neviděl v žádném románském, germánském ani slovanském jazyce. Kdyby trpěl na pověry, byl by nucen konstatovat, že tohle je obcovací řeč samotného dábla.

„A to má být co?“ neudržel se. „Šifra? Hlavolam? Pokud je to celé žert, zbytečně plýtváš drahým pergamenem!“

Poprvé za dobu jejich krátké známosti se Jogaila zatvářil popuzeně. „To je moje mateřština, mistře. Pocházím ze Samogitie. Nebo, jak říkáte vy Češi, ze Žmudi.“

Lékař si zkusil vybavit mapu světa malovanou na kozích kůžích, kterou před lety spatřil v ebstorfském klášteře. Postupoval v duchu od Jeruzaléma všemi směry růžice, avšak Samogitii na ni najít nedokázal a nic mu neříkala ani Žmud. Na okamžik si připadal jako elév při zkoušce z anatomie. Navíc ne před učeným profesorem, nýbrž před přídržlým kolohnátem z Bohem zapomenutých krajin.

„Ano, mistře, jsem z pohanské Litvy,“ ukončil Jogaila jeho trápení. „Ne že bych byl pohan, tomu zamezili dobří bratři Německého řádu Panny Marie, kteří do našeho kraje přinesli oheň, meč a slovo Boží. A mě odvezli až na břeh Baltu. Věřil bys, že jsem tam dokonce jednou spatřil vašeho krále? S otcem Jenem, před branami Marienburgu, když se vraceli z kruciáty.“

Mohlo mě to napadnout, usoudil lékař zahanbeně. Tak Litva. Poslední pohanské území na kontinentu: lesy a bažiny obývané tvory z nočních můr. Čeští panovníci se dlouho podíleli na snaze přivést tamní barbary do civilizované Evropy a přimět je, aby se vzdali zvrácených obyčejů – mezi nimi i dobrodruh Jan z Lucemburku, jenž v litevských lesích strávil možná víc času než na vyžehněném území.

„Nevěděl jsem, že Litevci mají vlastní jazyk,“ poznamenal a znovu začal zkoumat nesrozumitelné výrazy na pergamenu, zřejmě shrnující jeho proslulý recept na makový odvar.

„Máš dojem, že se dorozumíváme štěkáním a vrčením jako nějací Tataři? Samozřejmě máme svou řeč – jenom zatím nikoho nenapadlo, aby ji zapsal.“ Při těch slovech se Jogaila nadmul pýchou. „Až mě, když jsem se v Marienburgu naučil latinku. Jestli se jednou vznešeným rytířům podaří zkrotit všechny mé zdivočelé krajany, budou jím psát všichni Litvíní.“

S trochou štěstí se budou dorozumívat německy, ne touhle hatmatilkou, pomyslel si medikus. Radši stočil řeč jinam. „Odneseš medicínu králi?“

„Předám ji do rukou někoho, kdo Veličenstvo tolik nevyleká,“ rozhodl se po zralé úvaze obr a mocně se uchechtl, načež Siegfried zkřivil tvář a potlačil touhu zacpat si zbylé ucho. „A ty se zatím obleč, mistře, protože nás čeká spousta práce. Pobídnu strážné, aby přivedli toho Angličana. Údajně se musí dát dohromady.“

Gabriel z Yorku vypadal přesně tak, jak si ho spoluvězeň v černí kobky představoval. Andělský obličej zdobily četné podlitiny, napučený nos měl rudý jako rak. Ruce a nohy na tom nebyly o nic líp, byť mohl být rád, že si nic nezlomil. Lékař namočil klůcek do džberu s horkou vodou, kterou si vyžádal od nečekaně ochotného Litvína, a přiložil ho silákoví na opuchlé líce. Angličan sykl a odtáhl se.

„Tohle ti vadí?“ vyčetl mu Siegfried. „A přitom se necháš tak zřít?“

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Šarlatové zmiije.

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.